

SPRENDIMAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2022/1376

2022 m. liepos 26 d.

dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio taikymo elektros energijos gamybai ir didmeninei prekybai ja Danijoje

(pranešta dokumentu Nr. C(2022) 5046)

(Tekstas autentiškas tik danų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB ⁽¹⁾, ypač į jos 35 straipsnio 3 dalį,

pasikonsultavusi su Viešųjų sutarčių patariamuoju komitetu,

kadangi:

1. FAKTAI

1.1. PRAŠYMAS

- (1) 2021 m. rugsėjo 24 d. Danijos konkurencijos ir vartotojų tarnyba (angl. DCCA, toliau – pareiškėja) pateikė Komisijai prašymą pagal Direktyvos 2014/25/ES 35 straipsnio 1 dalį (toliau – prašymas). Prašymas atitinka Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2016/1804 ⁽²⁾ 1 straipsnio 1 dalį.
- (2) Prašymas pateiktas dėl elektros energijos gamybos iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir didmeninės prekybos šia elektros energija Danijoje.
- (3) Tačiau prašymas neapima:
 - elektros energijos, pagamintos sausumos ir jūros vėjo jėgainėse ne konkurso tvarka,
 - elektros energijos, pagamintos vėjo jėgainėse, kurios buvo prijungtos prie elektros tinklo nuo 2008 m. vasario 21 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. arba vėliau, išskyrus vėjo jėgaines, kurios yra prijungtos prie vartojimo savo reikmėms įrenginių, ir jūros vėjo jėgaines (elektros energijai, pagamintai vartojimo savo reikmėms įrenginiuose (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimo akto 41 straipsnis) ir jūros vėjo jėgainėse, pagal to akto 35b straipsnį išimtis netaikoma, todėl jai vis dar turi būti taikomos Direktyvos 2014/25/ES nuostatos),
 - elektros energijos, pagamintos vėjo jėgainėse, kurios buvo prijungtos prie elektros tinklo ne vėliau kaip 2008 m. vasario 20 d., išskyrus vėjo jėgaines, kurioms pagal Atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimo akto 39–41 skirsnius mokami kainos priedai,

⁽¹⁾ OL L 94, 2014 3 28, p. 243.

⁽²⁾ 2016 m. spalio 10 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1804 dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų 34 ir 35 straipsnių taikymo išsamių taisyklių (OL L 275, 2016 10 12, p. 39).

- elektros energijos, pagamintos vėjo jėgainėse, kurios buvo prijungtos prie elektros tinklo ne vėliau kaip 2002 m. gruodžio 31 d.,
 - elektros energijos, pagamintos visiškai naujoje vėjo jėgainėje, naudojant atidavimo į metalo laužą sertifikatus, išduotus vėjo jėgainėms išmontuoti (papildomas kainos priedas); elektros energijos, pagamintos naudojant bioenerziją (biomasę ir biodujas),
 - elektros energijos, pagamintos naudojant fotovoltines plokštes, bangų energiją ir hidroenerziją,
 - elektros energijos, pagamintos kituose specialiuose atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginiuose (elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba naudojant technologijas, kurios yra svarbios būsimai atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos plėtrai, arba elektros energijos, pagamintos iš kitų, negu paminėta, atsinaujinančiųjų energijos išteklių),
 - elektros energijos, pagamintos decentralizuotose kogeneracinėse jėgainėse ir deginimo įrenginiuose,
 - elektros energijos, pagamintos kitose kogeneracinėse jėgainėse, skirtose šilumai centralizuotai tiekti,
 - elektros energijos, pagamintos pramoninėse elektrinėse, kurios buvo prijungtos prie elektros tinklo ne vėliau kaip 2012 m. kovo 21 d.,
 - papildomų paslaugų.
- (4) Elektros energijos gamyba iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir didmeninė prekyba šia elektros energija pagal Direktyvos 2014/25/ES 9 straipsnį laikoma su elektros energijos tiekimu susijusia veikla.
- (5) Jeigu pagal Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą galima daryti prielaidą, kad į rinką galima patekti laisvai, tada, remiantis direktyvos IV priedo 1 punkto a papunkčiu, Komisija turi per 90 darbo dienų priimti įgyvendinimo sprendimą.
- (6) Pagal Direktyvos 2014/25/ES IV priedo 1 punkto ketvirtą pastraipą Komisija gali pratęsti nustatytą terminą, jei tam pritaria prašymą taikyti išimtį pateikę subjektai. Atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. kovo 4 d. DCCA pateikė papildomos informacijos, laikotarpis, per kurį Komisija turi priimti sprendimą dėl šio prašymo, pratęsiamas iki 2022 m. liepos 31 d.

2. TEISINIS PAGRINDAS

- (7) Direktyva 2014/25/ES taikoma skiriant sutartis dėl veiklos, susijusios su elektros energijos tiekimu į stacionarius tinklus, kuriais visuomenei teikiamos su elektros energijos gamyba, perdavimu ar skirstymu susijusios paslaugos, išskyrus atvejus, kai tai veiksiai pagal minėtos direktyvos 34 straipsnį yra taikoma išimtis.
- (8) Remiantis Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsniu, sutartims, kuriomis siekiama suteikti galimybę vykdyti veiklą, kuriai taikoma ši direktyva, ši direktyva netaikoma, jeigu valstybėje narėje, kurioje vykdoma veikla, veiklą veikia tiesioginė konkurencija ir veikla vykdoma rinkose, į kurias patekti nėra apribojimų. Tiesioginis konkurencijos poveikis yra vertinamas remiantis objektyviais kriterijais, atsižvelgiant į atitinkamo sektoriaus ypatumus⁽³⁾. Tačiau šis vertinimas yra apribotas dėl taikytinų trumpų terminų ir dėl to, kad jis turi būti grindžiamas Komisijos turima informacija, kurios negalima papildyti taikant daugiau laiko reikalaujančius metodus, įskaitant visų pirma atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams skirtas viešas apklausas⁽⁴⁾. Nors atsakant į klausimą, ar veiklą tiesiogiai veikia konkurencija, turi būti remiamasi SESV nuostatas dėl konkurencijos atitinkančiais kriterijais, reikalavimo, kad šie kriterijai būtų visiškai tokie patys, kokie nurodyti Sąjungos konkurencijos teisės aktuose, nėra⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Direktyvos 2014/25/ES 44 konstatuojamoji dalis.

⁽⁴⁾ Ten pat.

⁽⁵⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Österreichische Post AG / Komisija*, T-463/14, EU:T:2016:243, 28 punktas ir Direktyvos 2014/25/ES 44 konstatuojamoji dalis.

- (9) Pateikimas į rinką laikomas neribojamu, jei valstybė narė įgyvendina ir taiko atitinkamus Sąjungos teisės aktus, kuriais tas sektorius ar jo dalis atveriami konkurencijai. Šie teisės aktai yra nurodyti Direktyvos 2014/25/ES III priede. Elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos ja srityje minėtame priede nurodyta Direktyva 2009/72/EB, kuri nuo 2021 m. sausio 1 d. panaikinta Direktyva (ES) 2019/944 ⁽⁶⁾. Pareiškėjos teigimu, Danija perkėlė Direktyvą (ES) 2019/944 į nacionalinę teisę ⁽⁷⁾. Todėl pagal Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio 3 dalį galima daryti prielaidą, kad į rinką galima patekti laisvai.
- (10) Tiesioginių konkurencijos poveikį reikėtų vertinti pagal įvairius rodiklius, tačiau nė vienas iš jų gali nebūti lemiamas. Kalbant apie rinką, dėl kurios priimamas šis sprendimas, vienas iš kriterijų, į kurių reikėtų atsižvelgti, yra rinkos dalis, tačiau kartu reikėtų atsižvelgti ir į kitus kriterijus, pavyzdžiui, į kaimyninių šalių elektros energijos gamintojų daromą konkurencinį spaudimą arba į konkursų dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių pajėgumų dalyvių skaičių.
- (11) Šio sprendimo tikslas yra nustatyti, ar paslaugas, dėl kurių pateiktas prašymas, veikia pakankamo lygio konkurencija (rinkose, į kurias galima patekti be apribojimų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnį), kuri užtikrintų, kad ir tada, jei drausmė nebūtų užtikrinama išsamiais Direktyvoje 2014/25/ES nustatytais viešųjų pirkimų taisyklėmis, viešieji pirkimai dėl atitinkamos veiklos būtų vykdomi skaidriai, nediskriminuojant ir vadovaujantis kriterijais, kurie leidžia pirkėjams pasirinkti jiems apskritai ekonomiškai naudingiausią sprendimą.

3. VERTINIMAS

- (12) Šis sprendimas priimamas pagal teisinę ir faktinę 2021 m. rugsėjo mėn. padėtį, apie kurią sprendžiama pagal pareiškėjos pateiktą ir viešai prieinamą informaciją.

3.1. NERIBOJAMAS PATEKIMAS Į RINKĄ

- (13) Laikoma, kad pateikimas į rinką yra neribojamas, jei atitinkama valstybė narė įgyvendina ir taiko atitinkamus Sąjungos teisės aktus, kuriais tas sektorius ar jo dalis atveriami konkurencijai. Pasak pareiškėjos, Danija perkėlė Direktyvą (ES) 2019/944 į nacionalinę teisę 29 nacionalinėmis priemonėmis. Danijos energetikos agentūra tai patvirtino ⁽⁸⁾. Todėl Komisija daro išvadą, kad laisvo patekimo į rinką sąlygos *de jure* yra įvykdytos.
- (14) Nagrinėdama, ar pateikimas į rinką yra laisvas *de facto*, Komisija atkreipia dėmesį į Danijos elektros energijos gamybos rinkos liberalizavimo pažangą, padarytą nuo jos atvėrimo konkurencijai 1999 m. Danijos dalyvavimas Šiaurės šalių elektros energijos biržoje „Nord Pool“ ir jungiamųjų linijų pajėgumų plėtra atliko svarbų vaidmenį skatinant konkurencinį spaudimą. Danijos institucijų organizuoti konkursai dėl elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, visų pirma, jūros vėjo jėgainių parkuose, pritraukia vis daugiau dalyvių.
- (15) Komisija daro išvadą, kad šiame sprendime laikytina, jog Danijos teritorijoje į rinką galima patekti laisvai *de jure* ir *de facto*.

⁽⁶⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

⁽⁷⁾ Tai nedaro poveikio Komisijos vertinimui dėl šios direktyvos perkėlimo į Danijos teisę.

⁽⁸⁾ Žr. prašymo p. 28.

3.2. KONKURENCIJOS VERTINIMAS

3.2.1. PRODUKTO RINKOS APIBRĖŽTIS

- (16) Remiantis ankstesniais Komisijos sprendimais dėl susijungimų⁽⁹⁾, elektros energijos sektoriuje galima išskirti šias atitinkamas produktų rinkas: i) gamybos ir didmeninio tiekimo; ii) perdavimo; iii) skirstymo; iv) mažmeninio tiekimo. Kai kurias iš šių rinkų galima skirstyti smulkiau, tačiau iki šiol priimdama ankstesnius sprendimus⁽¹⁰⁾ Komisija neleido elektros energijos gamybos rinkos atskirti nuo didmeninio tiekimo rinkos, nes pati gamyba tėra pirma vertės grandinės grandis, o pagamintas elektros energijos kiekis parduodamas didmeninėje rinkoje. Tai konkrečiau patvirtinta bylose dėl Šiaurės šalių⁽¹¹⁾.
- (17) Taip pat pažymėtina, kad priimdama ankstesnius sprendimus dėl susijungimų Komisija laikėsi nuomonės, kad atitinkama Šiaurės regiono produkto rinka apima elektros energiją, parduodamą tiek pagal dvišales sutartis, tiek platformose „Nord Pool“, „Elspot“ (kitos paros rinka), tiek „Elbas (einamosios paros rinka)⁽¹²⁾.
- (18) Pareiškėja teigia, kad įmonių elektros energijos pirkimo sutartys (toliau – įmonių EEPS) turėtų būti įtrauktos į atitinkamos rinkos aprėptį. Tokios sutartys yra dvišalės elektros energijos gamintojo ir vartotojo (paprastai – stambaus) sutartys, pagal kurias vartotojas perka elektros energiją tiesiogiai iš gamintojo. Prekybos įmonės sudaro elektros energijos pirkimo sutartis (EEPS) su elektros energiją iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminančiais gamintojais, konkuruodamos dėl EEPS sudarymo.
- (19) Kaip ir kitų dvišalių sandorių atveju, EEPS sudarantys vartotojai privalo sudaryti sutartį su už balansą atsakinga šalimi, kuri valdytų jų disbalansą. Dėl gamybos balansavimo pažymėtina, kad elektros energijos gamintojai (pvz., jūros vėjo jėgainių savininkai) turi laikytis savo prognozuotos elektros energijos gamybos apimties realiuoju laiku, t. y. užtikrinti, kad faktinė gamybos apimtis atitiktų prognozuotą. Šiai pareigai neturi įtakos tai, kaip gamintojas nusprendžia parduoti pagamintą elektros energiją, įskaitant tai, ar ją parduoda pagal įmonių EEPS.
- (20) Dėl to, ar elektros energijos gamyba iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių priklauso tai pačiai produkto rinkai, Komisija, priklausomai nuo faktinių aplinkybių, darė skirtingas išvadas. Ji nustatė, kad elektros energijos gamyba iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių Vokietijoje⁽¹³⁾ ir Italijoje⁽¹⁴⁾ turėtų būti laikoma skirtingomis produktų rinkomis.
- (21) Tačiau Nyderlandų atveju⁽¹⁵⁾ Komisija nustatė, kad elektros energijos gamyba iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir didmeninis jos tiekimas yra tos pačios atitinkamos produkto rinkos dalis. Savo ankstesniuose dėl Šiaurės regiono priimtuose sprendimuose dėl susijungimų Komisija laikėsi nuomonės, kad apibrėžiant produkto rinką elektros energijos šaltinis neturi reikšmės⁽¹⁶⁾.
- (22) Pareiškėja teigia, kad Danijos aplinkybės skiriasi nuo pirmiau minėtame sprendime nurodytų Vokietijos ir Italijos aplinkybių ir yra panašios į Nyderlandų aplinkybes. Pareiškėja pateikė lenteles, kuriose išsamiai pažymėti Danijos ir atitinkamai Vokietijos, Italijos ir Nyderlandų aplinkybių panašumai ir skirtumai. Pareiškėja pažymi, kad pagrindiniai skirtumai, palyginti su Vokietija ir Italija, yra tai, kad nėra teisės aktais nustatyto atlygio tarifo, nėra supirkimo prioriteto, ir tai, kad elektros energija iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių parduodama didmeninėje rinkoje už tokią pačią kainą kaip iš tradicinių energijos išteklių pagaminta elektros energija.

⁽⁹⁾ Byla COMP/M.4110 – E.ON / ENDESA, 2006 4 25, 10 punktas, p. 3.

⁽¹⁰⁾ Byla COMP/M.3696 – E.ON / MOL, 2005 1 21, 223 punktas, byla COMP/M.5467 – RWE / ESSENT, 2009 6 23, 23 punktas.

⁽¹¹⁾ Žr. bylą M.8660 – Fortum / Uniper, 2018 m. birželio 15 d., 18 punktas. Taip pat žr. COMP/M.7927 – EPH / ENEL / SE, 9–12 punktai; COMP/M.6984 – EPH / Stredoslovenská Energetika, 15 punktas; M.3268 – Sydkraft / Grøntinge, 19–20 punktai.

⁽¹²⁾ Žr. bylą M.8660 – Fortum / Uniper, 2018 m. birželio 15 d., 18 punktas. Taip pat žr. COMP/M.7927 – EPH / ENEL / SE, 9–12 punktai; COMP/M.6984 – EPH / Stredoslovenská Energetika, 15 punktas; M.3268 – Sydkraft / Grøntinge, 19–20 punktai.

⁽¹³⁾ OL L 114, 2012 4 26, p. 21, 36–40 punktai.

⁽¹⁴⁾ OL L 271, 2012 10 5, p. 4, 46–50 punktai.

⁽¹⁵⁾ OL L 12, 2018 1 17, p. 53, 19–23 punktai.

⁽¹⁶⁾ Žr. bylą M.8660 – Fortum / Uniper, 2018 m. birželio 15 d., 18 punktas.

- (23) Sprendime dėl susijungimo *Fortum / Uniper* ⁽¹⁷⁾ Komisija priminė, kad atitinkama Šiaurės regiono produkto rinka apima ir elektros energijos gamybą, ir didmeninę prekybą, neatsižvelgiant į gamybos šaltinius ir prekybos kanalus, ir kad ji apima elektros energiją, parduodamą pagal dvišales sutartis ir Šiaurės šalių elektros energijos biržoje „Nord Pool“.
- (24) Dėl elektros energijos, gaminamos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, pažymėtina, kad prašymas apima jūros vėjo jėgainių parkus „Horns Rev 3“, „Vesterhav Syd“, „Vesterhav Nord“ ir „Kriegers Flak“ ir būsimus vėjo jėgainių parkus, įskaitant jūros vėjo jėgainių parką „Thor“. Dėl visų atitinkamų paramos schemų priimti Komisijos sprendimai, kuriais patvirtinamas jų suderinamumas su ES valstybės pagalbos taisyklėmis ⁽¹⁸⁾.
- (25) Be to, dėl elektros energijos gamybos srityje padidėjusios konkurencijos už elektros energiją, pagamintą naudojant vėjo energiją, mokamos priemokos sumažėjo iki minimumo. Visų pirmiau minėtų vėjo jėgainių atveju Danijos energetikos agentūra rengė atvirus konkursus dėl elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. 2015 m. surengtame konkurse dėl „Horns Rev 3“ (400 MW) dalyvavo keturi konkurso dalyviai, 2016 m. surengtame konkurse dėl „Kriegers Flak“ (600 MW) – septyni dalyviai, 2016 m. surengtame konkurse dėl „Vesterhav Nord/Sud“ (350 MW) – trys dalyviai.
- (26) Rizikos draudimas vykdomas prieš konkurso procedūras, tad Danijos valdžios institucijos dabar geriau supranta rinką ir yra užmezgusios tikrą rinkos dialogą.
- (27) Taip pat pažymėtina, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijų, pavyzdžiui, jūros vėjo jėgainių ar fotovoltinių plokščių, bendros sąnaudos labai sumažėjo. Todėl pagal 2010 m. konkursą dėl „Anholt Offshore Wind Farm“ laimėjusį pasiūlymą skirtas 105 erių/kWh priedas, o pagal 2016 m. konkursą dėl „Kriegers Flak Offshore Wind Farm“ laimėjusį pasiūlymą – 37 erių/kWh priedas.
- (28) Danija taip pat ketina pradėti eksploatuoti tris naujus didelio masto jūros vėjo jėgainių parkus. Pirmojo jūros vėjo jėgainių parko pajėgumas sudarys maždaug 800 MW, o likusių jūros vėjo jėgainių parko pajėgumas bus ne mažesnis kaip 800 MW. Danijos energetikos agentūra skelbs kvietimą teikti pasiūlymus konkurso tvarka dėl kiekvieno būsimo vėjo jėgainių parko.
- (29) Kaip ir Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2018/71 ⁽¹⁹⁾ dėl išimties taikymo elektros energijos gamybai ir didmeninei prekybai Nyderlanduose, Komisija pažymi, kad subsidijų skyrimą pagal rengiamus konkursus veikia konkurencija, tad taip užtikrinama elektros energiją iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminančių gamintojų drausmė, susijusi su taikoma viešųjų pirkimų politika. Dėl to elektros energijos gamybos iš tradicinių ir iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių (tokiems jūros vėjo jėgainių parkams, dėl kurių pateiktas prašymas) sąlygos Danijoje yra vienodos.
- (30) Nedarydama poveikio konkurencijos teisės taikymui, Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų vertinimo tikslais Komisija laikosi nuomonės, kad atitinkamą produkto rinką sudaro elektros energijos gamyba iš tradicinių energijos išteklių ir jūros vėjo jėgainėse, kurioms prašoma taikyti išimtį, ir tos elektros energijos didmeninis tiekimas, įskaitant įmonių EEPS.

⁽¹⁷⁾ Žr. bylą M.8660 – *Fortum / Uniper*, 2018 m. birželio 15 d., 18 punktą, taip pat bylas COMP/M.7927 – EPH / ENEL / SE, 9–12 punktai; COMP/M.6984 – EPH / *Stredoslovenská Energetika*, 15 punktą; M.3268 – *Sydkraft / Granninge*, 19–20 punktai.

⁽¹⁸⁾ Bylos SA.40305, SA.43751, SA.45974 ir SA.57858.

⁽¹⁹⁾ Žr. 2017 m. gruodžio 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2018/71, kuriuo elektros energijos gamybai ir didmeninei prekybai Nyderlanduose leidžiama netaikyti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 12, 2018 1 17, p. 53) 21 konstatuojamąją dalį.

3.2.2. GEOGRAFINĖS RINKOS APIBRĖŽTIS

- (31) 2006 m. Komisija sprendime dėl susijungimo apibrėžė⁽²⁰⁾ dvi atskiras geografines didmeninės elektros energijos rinkas: Rytų Danijos (toliau – DK2) ir Vakarų Danijos (toliau – DK1), nes tuo metu tarp šių dviejų Danijos prekybos (arba kainų) zonų nebuvo tiesioginės jungiamosios linijos. Tokią pačią išvadą Komisija padarė 2018 m. sprendime *DE / DK Interconnector*⁽²¹⁾.
- (32) 2014 m. Danijos konkurencijos taryba savo sprendime dėl virtualiosios elektrinės (toliau – VE) nagrinėjo Danijos elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos rinką⁽²²⁾. Tuo sprendimu Danijos konkurencijos taryba panaikino ankstesnius išpareigojimus, kuriuos 2004 m. buvo prisiėmusi įmonė „Elsam A/S“ pagal įmonių „Elsam A/S“ ir „Nesa A/S“ susijungimo sandorį. Danijos konkurencijos taryba iš dalies pritarė tam, kad geografinė rinka yra didesnė negu DK1 zona. DK1 zona yra prijungta prie Norvegijos, Švedijos ir Vokietijos perdavimo sistemos jungtimis. 2013 m. didmeninė fizinės elektros energijos kaina DK1 zonoje skyrėsi nuo visų prijungtų kainų zonų mažiau negu 10 % valandų. Daugumą valandų DK1 zonos didmeninė kaina buvo lygi bent vienai iš prijungtų kainų zonų, o tai patvirtina argumentą, kad geografinė rinka apima platesnę teritoriją negu Vakarų Danija. Tačiau liko neatsakyta, ar egzistuoja platesnė geografinė rinka negu Vakarų Danija. 2019 m. Danijos konkurencijos taryba⁽²³⁾ nurodė, kad elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos rinka pagal mastą yra nacionalinė, tačiau neatsakė į klausimą, ar geografinę rinką reikėtų apibrėžti plačiau, ar siauriau. Ši išvada buvo pagrįsta šiais precedentiniais atvejais: 1) *Sprendimu M.8660 – Fortum / Uniper*, kuriame Komisija padarė išvadą dėl nacionalinės rinkos egzistavimo Švedijoje, 2) *Sprendimu M.3268 – Sydskraft ir Graninge*, kuriame Komisija nustatė, kad Švedija kaip nuo Suomijos ir Danijos atskira rinka veikė tik nereikšmingą skaičių valandų, o iš to matyti, kad didmeninė elektros energijos rinka yra platesnio negu nacionalinio masto, ir 3) Danijos konkurencijos tarybos *sprendimu dėl VE*, kuriame ji nustatė, kad dėl pokyčių Danijos elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos rinkoje atsirado požymių, kad geografinė rinka yra didesnė už DK1 zoną. Nuo 2006 m. labai padidėjo jungiamųjų linijų tarp Danijos ir kaimyninių šalių pajėgumas. Tiksliau, pradėtos eksploatuoti arba išplėstos jungiamosios linijos „Skagerrak“ (su Norvegija), „Kontiskan“ (su Švedija) ir „Kontek“ (su Vokietija). Kabelį „Cobra“ (su Nyderlandais) buvo užsakyta nutiesti 2019 m. Dabar Vakarų ir Rytų Daniją jungia Didysis Beltas.
- (33) Iš pareiškėjos pateiktų įrodymų⁽²⁴⁾ matyti, kad kainos koreliacija tarp Rytų ir Vakarų Danijos, taip pat koreliacija su kaimyninių šalių Švedijos, Norvegijos ir Vokietijos kainų zonomis (SE3, SE4, NO2 ir DE) didėja. Pavyzdžiui, 2013 m. DK1 zonos kaina buvo tokia pati kaip vienoje iš kitų zonų (DK2, SE3, SE4, NO2 ir DE) 91,7 % valandų, 2018 m. – 96,3 % valandų; šie DK2 zonos rodikliai 2013 m. buvo 97,8 %, 2018 m. – 98,6 %. Valandos, kai DK1 zonos kaina skyrėsi nuo kitų zonų kainų, – atvirkščiai – 2013–2018 m. sumažėjo nuo 8,3 % iki 3,7 %; šis DK2 zonos procentinis dydis sumažėjo nuo 2,2 % iki 1,4 %.
- (34) Kaip pažymėjo įmonė „Energinet“, Danijos jungiamųjų linijų su kaimyninėmis šalimis pajėgumai yra labai dideli ir sudaro apie 90 % vidaus pikinės apkrovos. Glaudi integracija su Danijos kaimyninėmis šalimis reiškia, kad Danijos elektros energijos neatidėliotinų sandorių rinkoje atskira kaina galioja maždaug 10 % laiko. Likusį laiką didmeninė kaina yra tokia pati kaip Norvegijoje, Švedijoje arba Vokietijoje.
- (35) 2019 m. tarptautinės jungties tarp Rytų Danijos (DK2) ir Vokietijos prekybos pajėgumai sudarė 90 % visų jungiamosios linijos pajėgumų eksporto kryptimi ir 95 % importo kryptimi. Likusių užsienio jungčių prekybos pajėgumai eksporto kryptimi sudarė 60–88 % visų jungiamosios linijos pajėgumų. Palyginti su 2018 m., prekybos

⁽²⁰⁾ 2006 m. kovo 14 d. Komisijos sprendimas 2007/353/EB, kuriuo koncentracija skelbiama suderinama su bendrąja rinka ir EEE susitarimo veikimu (Byla COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2) (OL L 133, 2007 5 25, p. 24), 258–260 punktai.

⁽²¹⁾ 2018 m. gruodžio 7 d. Sprendimo byloje pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį santrauka (Byla AT.40461 – DK/DE jungiamoji linija) (OL C 58, 2019 2 14, p. 7), 49–50 punktai.

⁽²²⁾ Danijos konkurencijos taryba, „DONG Energys anmodning om ophævelse af VPP tilsagn“, 2014 m.: <https://www.kfst.dk/media/13295/20140528-ikkefortrolig-afgoerelse-dong.pdf>.

⁽²³⁾ 2019 m. birželio 25 d. Danijos konkurencijos tarybos sprendimas; <https://www.kfst.dk/media/54483/20190625-fusion-se-eniig.pdf>.

⁽²⁴⁾ Žr. prašymo 94–97 punktus.

pajėgumai tarp Vakarų Danijos (DK1) ir Norvegijos bei Švedijos 2019 m. buvo mažesni. Kita vertus, prekybos su Vokietija pajėgumai abiejose Danijos prekybos zonose buvo didesni. 2019 m. jungties „Cobra“ prekybos pajėgumai eksporto ir importo kryptimis sudarė 87 % visų jungiamosios linijos pajėgumų.

- (36) Komisija atkreipia dėmesį į kainų apribojimus abiejose zonose iš išorės: DK1 zonos kainos yra tokios pačios kaip kitose zonose 89,3 % valandų, o DK2 zonos – 98,4 % valandų. Sprendimo dėl susijungimo *Fortum / Uniper* 28 punkte Komisija padarė išvadą, kad keturios Švedijos prekybos zonos sudaro vieną geografinę rinką, nes jų kaina 89,7 % valandų yra bendra. Komisija taip pat pažymi, kad, kaip teigia ieškovė, keturi didžiausi rinkos dalyviai, užimantys daugiau negu 10 % rinkos, veikia ir DK1, ir DK2 zonoje.
- (37) Nedarydama poveikio konkurencijos teisės taikymui Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų vertinimo tikslais Komisija laikosi nuomonės, kad atitinkama geografinė elektros energijos gamybos iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių, dėl kurių pateiktas prašymas, ir didmeninio tos elektros energijos tiekimo rinka, įskaitant įmonių EEPs, gali būti palikta neapibrėžta ir kad tai gali būti atskiros DK1 ir DK2 zonų rinkos arba bendra nacionalinė Danijos rinka.

3.2.3. RINKOS ANALIZĖ

- (38) Visos rinkos dalys ir rodikliai, susiję su elektros energijos gamybos dalimi, apskaičiuoti remiantis pareiškėjos pateikta informacija.
- (39) Savo analizėje Komisija atsižvelgia į keletą veiksnių. Nors rinkos dalys yra svarbus aspektas, taip pat atsižvelgiama į kaimyninių šalių gamintojų daromą konkurencinį spaudimą ir į konkursų dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų dalyvių skaičių.
- (40) Danijos elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos rinkoje šiuo metu veikia trys pagrindiniai rinkos dalyviai, kuriems pagal Direktyvą 2014/25/ES taikomos viešųjų pirkimų taisyklės. Tai – įmonės „Ørsted A/S“ (toliau – „Ørsted“) (50,1 % įmonės valdo Danijos valstybė), įmonės „Vattenfall AB“ Danijos patronuojamoji įmonė (toliau – „Vattenfall“) (jos 100 % valdo Švedijos valstybė) ir įmonė „HOFOR Energiproduktion A/S“ (toliau – HOFOR), kurios pagrindinė savininkė yra Kopenhagos savivaldybė.
- (41) Šiuo metu biržoje „Nord Pool“ prekiauja 18 Danijos įmonių. Dauguma šių įmonių, pavyzdžiui, „Danske Commodities“ ir „Centrica Energy Trading“, pagal Direktyvą 2014/25/ES nėra valstybinės.
- (42) 2018 m. ir 2019 m. įmonės „Ørsted“ užimama bendros DK1–DK2 rinkos (pagal gamybą) dalis atitinkamai sudarė [20–30] % ir [10–20] %, įmonės „Vattenfall“ rinkos dalis sudarė [5–10] % ir [10–20] %, o įmonės HOFOR rinkos dalis – [0–5] % ir [0–5] %. Didesnės šių įmonių konkurentės, kurioms netaikomos viešųjų pirkimų taisyklės, yra įmonės „Vindenergi Danmark“ (užėmė [40–50] % ir [40–50] % rinkos) ir „Energi Danmark“ (užėmė [10–20] % ir [10–20] % rinkos). DK1 ir DK2 rinkų dalys iš esmės buvo tokios pačios (įmonė „Ørsted“ 2018 m. užėmė [20–30] % DK1 ir [10–20] % DK2 rinkos, 2019 m. užėmė [20–30] % DK1 ir [10–20] % DK2 rinkos, įmonė „Vattenfall“ 2018 m. užėmė [5–10] % DK1 ir [0–5] % DK2 rinkos, 2019 m. užėmė [10–20] % DK1 ir [0–5] % DK2 rinkos, įmonė HOFOR 2019 m. užėmė [0–5] % DK1 ir [5–10] % DK2 rinkos). Jei atitinkama geografinė rinka būtų platesnė negu Danija, šios rinkos dalys būtų mažesnės.
- (43) Importas ir eksportas yra labai svarbus Danijos elektros energijos rinkos ypatumas. 2018 ir 2019 m. elektros energijos suvartojimas siekė apie 33,5 TWh. 2018 m. importas sudarė maždaug 45,6 % viso suvartojimo, nacionalinė gamyba 2018 m. patenkino 41 % suvartojimo, o 2019 m. – 48 % suvartojimo poreikių. Eksportas taip pat yra reikšmingas, nes 2018 m. jis sudarė 73 %, 2019 m. – 62 % Danijos elektros energijos gamybos.
- (44) Iš to galima spręsti apie Danijos elektros energijos rinkos integracijos į platesnę geografinę rinką mastą, taigi ir apie elektros energijos gamintojų iš kaimyninių šalių per tarpvalstybines jungiamąsias linijas daromą konkurencinį spaudimą Danijos gamintojams (tai svarbiausias, bet ne vienintelis konkurencinio spaudimo šaltinis).

- (45) Kalbant apie didmenines neatidėliotųjų sandorių kainas, pažymėtina, kad Šiaurės šalių kainos nustatomos biržoje „Nord Pool“. DK1 ir DK2 zonų neatidėliotųjų sandorių rinkose vidutinė valandos kaina 2019 m. buvo atitinkamai 38,50 EUR/MWh ir 39,84 EUR/MWh, t. y. nuo 2018 m. abiejose zonose ji sumažėjo 13 %. 2019 m. sistemos kaina buvo 38,94 EUR/MWh. Šiaurės šalių sistemos kaina yra fiktyvi neatidėliotųjų sandorių kaina, kuri būtų taikoma, jei visas Šiaurės regionas būtų viena prekybos zona. DK1 zonos kainos paprastai yra mažesnės negu DK2 zonos kainos, nes DK1 zonoje yra įrengti palyginti dideli vėjo jėgainių pajėgumai, o tai padeda mažinti kainas. Vidutinė neatidėliotųjų sandorių kaina 2019 m. Norvegijoje buvo 39,28 EUR/MWh, Vokietijoje – 37,68 EUR/MWh, Švedijoje – 38,79 EUR/MWh, taigi labai panaši į DK1 ir DK2 zonų kainas.
- (46) Danijoje apie 6 % elektros energijos parduodama bendroje Europos einamosios paros rinkoje „Xbid“. Einamosios paros rinkoje vyksta nepertraukiama prekyba, sandoriai sudaromi pagal pajėgumų teikėjo pateikto pasiūlymo kainą, o kitos paros rinkoje sandoriai sudaromi aukciono principu, už vieną galutinę kainą. Einamosios paros rinka naudojama vartojimo ir gamybos planams koreguoti, *inter alia*, portfelio balanso atkūrimo tikslais. Tai reiškia, kad einamosios paros rinkoje kaina už kiekvieną valandą prasideda nuo neatidėliotino sandorio kainos ir tada didėja arba mažėja, jeigu per prekybos laikotarpį iškyla nenumatytų įvykių. Vidutinė metinė DK1 zonos einamosios paros rinkos kaina 2019 m. buvo 35,1 EUR/MWh. DK2 zonoje ji buvo 36,7 EUR/MWh. 2018 m. vidutinė DK1 zonos kaina buvo 40,4 EUR/MWh, DK2 zonos – 41,9 EUR/MWh.
- (47) Iš kitų paraiškoje pateiktų skaičiavimų ⁽²⁵⁾ matyti, kad didžiąją laiko dalį DK1 ir DK2 zonų kainos yra tokios pačios kaip vienoje ar keliuose kaimyninėse kainų zonose. 2018 m. ir 2019 m. DK1 zonos kainos buvo tokios pačios kaip kurioje nors kitoje regiono kainų zonoje (DK2, SE3, SE4, NO2 ir DE) 94,8 % ir 96,3 % laiko; DK2 zonos kainos buvo tokios pačios kaip kurioje nors kitoje regiono kainų zonoje (DK1, SE3, SE4, NO2 ir DE) 98,8 % ir 98,6 % laiko. Be to, koreliacija tarp abiejų Danijos zonų ir Šiaurės šalių sistemos bei Vokietijos didmeninės kainos 2017–2018 m. laikotarpiu buvo gana didelė ir siekė 64–83 %.
- (48) Danijos jungiamųjų linijų su kaimyninėmis šalimis pajėgumai yra labai dideli ir sudaro apie 90 % vidaus pikinės apkrovos. Glaudi integracija su Danijos kaimyninėmis šalimis reiškia, kad Danijos elektros energijos neatidėliotųjų sandorių rinkos kaina DK1 ir DK2 zonose skiriasi maždaug 10 % laiko. Likusį laiką DK1 ir DK2 zonų didmeninė kaina yra tokia pati kaip Norvegijoje, Švedijoje arba Vokietijoje.
- (49) Komisija mano, kad šie elementai yra labai didelės Danijos, Šiaurės regiono šalių ir Vokietijos elektros energijos kainų konvergencijos požymis.

3.2.4. IŠVADA

- (50) Perkantieji subjektai užima nedidelę Danijos elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos ja rinkos, dėl kurios pateiktas prašymas, dalį.
- (51) Aukštas elektros energijos importo ir eksporto lygis, palyginti su Danijos elektros energijos gamyba, ir jungiamųjų linijų su kaimyninėmis šalimis pajėgumas rodo, kad Danijos elektros energijos ir didmeninės prekybos ja rinka iš esmės yra integruota į platesnę tarptautinę rinką. NET jei geografinė rinka nebūtina yra tarpvalstybinė, elektros importas į Daniją bet kuriuo atveju kiekvienais metais daro konkurencinį spaudimą Danijos elektros energijos didmeninėms kainoms didelį skaičių valandų.
- (52) Tai taip pat patvirtina pareiškėjos pateikti duomenys apie didmenines kainas, iš kurių matyti, kad Danijos kainos yra labai panašios į „Nord Pool“ kainas ir į Vokietijos kainas.
- (53) Šio sprendimo tikslas – nustatyti, ar elektros energijos gamybą ir didmeninę prekybą ja veikia tokio lygio konkurencija (rinkose, į kurias galima laisvai patekti), kad, net jei drausmė nebūtų užtikrinama išsamiomis Direktyvoje 2014/25/ES nustatytais viešųjų pirkimų taisyklėmis, viešieji pirkimai dėl atitinkamos veiklos būtų vykdomi skaidriai, nediskriminuojant ir vadovaujantis kriterijais, kurie leidžia perkančiajam subjektui pasirinkti jam apskritai ekonomiškai naudingiausią sprendimą.

⁽²⁵⁾ Žr. prašymo 95 punktą.

- (54) Atsižvelgdama į pirmiau išnagrinėtus veiksnius, Komisija gali daryti išvadą, kad elektros energijos gamybą iš tradicinių energijos išteklių ir jūros vėjo jėgainių parkuose, dėl kurių Danijoje rengiamos konkurso procedūros, ir didmeninę prekybą šia elektros energija Danijoje tiesiogiai veikia konkurencija rinkoje, į kurią patekti nėra apribojimų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio 1 dalį.

4. IŠVADA

- (55) Nedarant poveikio konkurencijos teisės taikymui šiame sprendime darytina išvada, kad, remiantis 11–53 konstatuojamosiomis dalimis, elektros energijos gamybą iš tradicinių energijos išteklių ir jūros vėjo jėgainių parkuose, dėl kurių Danijoje rengiamos konkurso procedūros, ir didmeninę prekybą šia elektros energija veikia konkurencija rinkoje, į kurią patekti nėra apribojimų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnį. Todėl Direktyva 2014/25/ES nebeturėtų būti taikoma sutartims, kuriomis siekiama suteikti galimybę vykdyti tą veiklą Danijoje.
- (56) Direktyva 2014/25/ES turėtų būti toliau taikoma sutartims, kuriomis siekiama suteikti galimybę vykdyti veiklą, kurios prašymas konkrečiai neapima.
- (57) Šis sprendimas priimamas remiantis teisine ir faktine 2021 m. spalio mėn. – 2022 m. kovo mėn. padėtimi, apie kurią informavo pareiškėja. Sprendimas gali būti persvarstytas, jeigu teisinė ar faktinė padėtis iš esmės pasikeistų ir dėl to Direktyvos 2014/25/ES 34 straipsnio taikymo sąlygos nebebūtų tenkinamos.
- (58) Primenama, jog Direktyvos 2014/23/ES ⁽²⁶⁾ 16 straipsnyje nustatyta, kad ta direktyva netaikoma perkančiųjų subjektų suteikiamoms koncesijoms, kai dėl valstybės narės, kurioje koncesija turi būti vykdoma, pagal Direktyvos 2014/25/ES 35 straipsnį yra nustatyta, kad ta veikla pagal tos direktyvos 34 straipsnį yra tiesiogiai veikiama konkurencijos. Kadangi padaryta išvada, kad prašyme nurodytą elektros energijos gamybos ir didmeninės prekybos veiklą veikia konkurencija rinkoje, į kurią patekti nėra apribojimų, koncesijos sutartims, kuriomis siekiama suteikti galimybę vykdyti šią veiklą Danijoje, Direktyva 2014/23/ES nebus taikoma.
- (59) Šiame sprendime nustatytos priemonės atitinka Viešųjų sutarčių patariamojo komiteto nuomonę.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

Vienintelis straipsnis

Direktyva 2014/25/ES netaikoma perkančiųjų subjektų skiriamoms sutartims, kuriomis siekiama suteikti galimybę Danijoje vykdyti elektros energijos gamybą iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių, dėl kurių pagal Direktyvos 2014/25/ES 35 straipsnio 1 dalį pateiktas prašymas, ir didmeninę prekybą šia elektros energija.

Šis sprendimas skirtas Danijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2022 m. liepos 26 d.

Komisijos vardu
Thierry BRETON
Komisijos narys

⁽²⁶⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių skyrimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1).